

Sygn. akt VI ACa 1331/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Krzysztof Tucharz

Sędziowie: SA Jacek Sadowski (spr.)

SA Marcin Strobel

Protokolant: Izabela Nowak

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa A. G. i K. G. (1)

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 czerwca 2015 r.

sygn. akt IV C 1675/12

I. prostuje z urzędu oczywiste omyłki w zaskarżonym wyroku w ten sposób, że:

1) w punkcie drugim słowo: „upoważnienia” zastępuje słowem: „upoważnia”;

2) w punkcie trzecim słowo: „zasądzenia” zastępuje słowem: „zasądza”;

3) w punkcie czwartym słowo: „zasądzenia” zastępuje słowem: „zasądza”;

II. zmienia zaskarżony wyrok:

1) w punkcie pierwszym w całości w ten sposób, że:

a) zobowiązuje spółkę (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. do złożenia w formie pisemnej oświadczenia o następującej treści:

„Zarząd spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. przeprosza pana A. G. za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z informacjami zawartymi w korespondencji emailowej przesłanej w dniu 27 stycznia 2012 roku do pracowników spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.” i przesłania tego oświadczenia listem poleconym A. G. na jego adres domowy lub inny wskazany przez niego adres do korespondencji w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku;

b) zobowiązuje spółkę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. do złożenia w formie pisemnej oświadczenia o następującej treści:

„Zarząd spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. przeprasza pana K. G. (1) za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z informacjami zawartymi w korespondencji emailowej przesłanej w dniu 27 stycznia 2012 roku do pracowników spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.” i przesłania tego oświadczenia listem poleconym K. G. (1) na jego adres domowy lub inny wskazany przez niego adres do korespondencji w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku;

c) oddala dalej idące powództwa w tym zakresie;

2) w punkcie drugim w całości w ten sposób, że powództwa w przedmiocie upoważnienia powodów do opublikowania ogłoszenia na koszt pozwanej w dzienniku ogólnopolskim (...) albo (...) oddala;

3) w punkcie trzecim w części w ten sposób, że:

a) oddala powództwo A. G. o zapłatę kwoty 90.000 zł i tym samym obniża zasądzone na jego rzecz zadośćuczynienie do kwoty 10.000 zł (dziesięciu tysięcy złotych);

b) oddala powództwo K. G. (1) o zapłatę kwoty 90.000 zł i tym samym obniża zasądzone na jego rzecz zadośćuczynienie do kwoty 10.000 zł (dziesięciu tysięcy złotych);

4) w punkcie czwartym w całości w ten sposób, że koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

5) w punkcie piątym w całości w ten sposób, że nakazuje pobrać tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w W.:

a) od A. G. z zasądzonych na jego rzecz roszczenia kwotę 1500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych);

b) od K. G. (1) z zasądzonych na jego rzecz roszczenia kwotę 2425 zł (dwa tysiące czterysta dwadzieścia pięć złotych);

c) od (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. kwotę 3925 zł (trzy tysiące dziewięćset dwadzieścia pięć złotych);

III. oddala apelację w pozostałej części;

IV. koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI ACa 1331/15

UZASADNIENIE

Powód A. G. wniósł pozew o ochronę dóbr osobistych przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. domagając się:

1. zobowiązania pozwanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością do podania do publicznej wiadomości pracowników ww. spółki oraz kontrahentów handlowych spółki, z którymi pozwana spółka kooperowała na inwestycji (...) oraz (...) za pośrednictwem korespondencji emailowej skierowanej do ww. adresatów w terminie 14 (czternastu) dni od daty uprawomocnienia się wyroku tutejszego sądu informacji o następującej treści:

„Zarząd spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., przeprasza pana A. G. za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z publikacją informacji bezprawnie naruszających jego dobra osobiste w korespondencji

emailowej przesłanej do pracowników spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w dniu 27 stycznia 2012 roku,

2. upoważnienia powoda A. G. do opublikowania ogłoszenia na koszt pozwanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w dzienniku ogólnopolskim (...) lub (...) na trzeciej lub czwartej stronie ogólnopolskiego wydania ww. gazety, czcionką barwy czarnej na białym tle o wysokości litery co najmniej 4 mm w środku ramki o rozmiarach co najmniej 290 (wysokość) x 225 mm (szerokość) ogłoszenia o następującej treści:

„Zarząd spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., przeprosza Pana A. G. za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z publikacją informacji bezprawnie naruszających jego dobra osobiste w korespondencji emailowej przesłanej do pracowników spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w dniu 27 stycznia 2012 roku”, w przypadku niewykonania przez pozwanego ogłoszeń w terminie przewidzianym w pkt I (powyżej),

3. zasądzenia od pozwanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz powoda A. G. kwoty 100.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Odrębny pozew przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniósł powód K. G. (1) domagając się ochrony dóbr osobistych poprzez:

1. zobowiązanie pozwanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością do podania do publicznej wiadomości pracowników ww. spółki oraz kontrahentów handlowych spółki, z którymi pozwana spółka kooperowała na inwestycji (...) oraz (...) za pośrednictwem korespondencji emailowej skierowanej do ww. adresatów w terminie 14 (czternastu) dni od daty uprawomocnienia się wyroku tutejszego Sądu informacji o następującej treści:

„Zarząd spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., przeprosza pana K. G. (1) za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z publikacją informacji bezprawnie naruszających jego dobra osobiste w korespondencji emailowej przesłanej do pracowników spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w dniu 27 stycznia 2012 roku,

2. upoważnienia powoda K. G. (1) do opublikowania ogłoszenia na koszt pozwanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w dzienniku ogólnopolskim (...) lub (...) na trzeciej lub czwartej stronie ogólnopolskiego wydania ww. gazety, czcionką barwy czarnej na białym tle o wysokości litery co najmniej 4 mm w środku ramki o rozmiarach co najmniej 290 (wysokość) x 225 mm (szerokość) ogłoszenia o następującej treści:

„Zarząd spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., przeprosza Pana K. G. (1) za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z publikacją informacji bezprawnie naruszających jego dobra osobiste w korespondencji emailowej przesłanej do pracowników spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w dniu 27 stycznia 2012 roku”, w przypadku niewykonania przez pozwanego ogłoszeń w terminie przewidzianym w pkt I (powyżej),

3. zasądzenia od pozwanej spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz powoda K. G. (1) kwoty 100.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Zarządzeniem z dnia 28 maja 2013 roku obydwie sprawy połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwany nie uznał wniesionych powództw i wniósł o ich oddalenie.

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił obydwie powództwa w całości.

Podstawą wydanego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i oceny prawne sądu pierwszej instancji.

Powód K. G. (1) od dnia 1 sierpnia 1999 roku był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (od 1 stycznia 2001 roku (...) sp. z o.o.). Od 1 stycznia 2010 roku powód zajmował stanowisko kierownika (...). Powód A. G. był

zatrudniony w pozwanej spółce od dnia 2 lipca 2007 roku na stanowisku kierownika (...). Powodowie nigdy nie pracowali równocześnie na tej samej budowie, nie istniały także między nimi zależności służbowe.

Na budowie (...) powód K. G. (1) współpracował ze S. K., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...). Początkowo współpraca układała się poprawnie, jednakże w późniejszym okresie pojawiły się konflikty dotyczące rozliczeń związanych z niewłaściwym wykonaniem prac przez podwykonawcę (...). Powód A. G. przy realizacji projektu (...) wstrzymał płatności dla S. K. z powodu zajęcia komorniczego wierzytelności tego wykonawcy.

W dniu 16 stycznia 2012 roku S. K. poinformował pracownika pozwanej spółki L. D., iż od dłuższego czasu pracownicy (...) Sp. z o.o., których nie wskazał imiennie, przyjmowali od niego korzyści majątkowe w zamian za preferencyjne traktowanie przy realizacji projektów. L. D. przekazał uzyskaną informację swojemu przełożonemu J. K. (1). W dniu 18 stycznia 2012 roku odbyło się spotkanie J. K. (1) oraz L. D. ze S. K. oraz J. K. (2) – głównym udziałowcem firmy (...). W trakcie spotkania S. K. podał nazwiska powodów, potwierdził stawiane im zarzuty i oświadczył, iż powodowie działają w porozumieniu. Podczas spotkania w dniu 20 stycznia 2012 roku S. K. okazał oryginał potwierdzenia bankowego wpłaty własnej na konto powoda K. G. (1) na kwotę 8000 zł. Z treści asygnaty kasowej wynikało, że osobą wpłacającą był K. G. (1). S. K. twierdził, że posiada jeszcze dwie asygnaty, ostatecznie jednak ich nie przedstawił. Zarząd pozwanego poinformowany przez J. K. (1) o wskazanych powyżej okolicznościach podjął decyzję o rozwiązaniu z powodami umów o pracę. Pozwana spółka nie złożyła zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W dniu 23 stycznia 2012 roku pozwana spółka złożyła powodom A. G. i K. G. (1) oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. W oświadczeniach wskazano, iż przyczyną uzasadniającą rozwiązanie umowy o pracę był fakt, iż „w dniu 19 stycznia 2012 r. pracodawca powziął informację, iż wykorzystując zajmowane stanowisko Kierownika (...) w oparciu o nadane przez Pracodawcę upoważnienia, będąc odpowiedzialnym za sprawy związane z realizacją Kontraktów (...) i (...), przyjmował Pan korzyści majątkowe od jednego z podwykonawców”. Ponadto w oświadczeniu wskazano, iż działanie powoda „wyczerpuje dyspozycję art. 296a Kodeksu karnego, wskazującego na popełnienie przestępstwa uniemożliwiającego dalsze zatrudnienie przez Pracodawcę”.

W dniu 23 stycznia 2012 roku dyrektor oddziału J. K. (1) wysłał email do pracowników oddziału, w którym poinformował, że powodowie nie są już pracownikami (...) Sp. z o.o. Treść emaila zawierała także prośbę o przekazanie informacji osobom nieposiadającym dostępu do poczty (...) oraz wskazanie, iż bardziej szczegółowe informacje zostaną udzielone na naradzie oddziału. Według zgodnych zeznań świadków mail ten otrzymało ok. 60 osób.

W dniu 27 stycznia 2012 roku zarząd pozwanej spółki wystosował mail do wszystkich pracowników dyrekcji – według zgodnych zeznań świadków ok. 300 osób. Zarząd poinformował, iż rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z dwoma wieloletnimi pracownikami. W treści wiadomości nie podano danych pracowników, wskazano jednak, że powodem było przedłożenie przez podwykonawcę dokumentów potwierdzających, że obaj pracownicy przyjmowali korzyści materialne od podwykonawców. Zarząd stwierdził także, że pracownicy złamali nie tylko zasady Kodeksu Etycznego (...), ale popełnili również przestępstwo .

W dniu 18 grudnia 2014 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wydał wyrok w sprawie z powództwa K. G. (1) i A. G. przeciwko (...) Sp. z o.o. w P. o odszkodowanie i sprostowanie świadectwa pracy, w którym zasądził od pozwanego (...) Sp. z o.o. w P. na rzecz każdego z powodów kwotę 46 068 zł, wraz z ustawowymi odsetkami, tytułem odszkodowania w związku z rozwiązaniem umowy o pracę.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, sąd okręgowy uznał oba wniesione powództwa za zasadne. Jak wskazał, treść informacji zawartej w korespondencji mejlowej z dnia 27 stycznia 2012 r., przesłanej do pracowników (...) Sp. z o.o., obiektywnie naruszyła dobra osobiste powodów w postaci czci i dobrego imienia powodów. Publiczne zarzucanie popełnienia przestępstwa, nawet w usprawiedliwieniu, subiektywnym przekonaniu, że do jego popełnienia doszło, jest, zdaniem sądu okręgowego, nie do pogodzenia z obowiązującą zasadą domniemania niewinności. Treść mejla i kontekst jego wysłania w sposób dostateczny identyfikował osoby obu powodów. Ponadto treść zarzutów zawartych w mejlu nie znalazła dostatecznego potwierdzenia w zgromadzonym w tej sprawie materiale dowodowym. Z tych względów sąd okręgowy uwzględnił całość żądań powodów. Uzasadniając wysokość przyznanego

im zadośćuczynienia, sąd okręgowy wskazał na intensywność dokonanego naruszenia, stopień negatywnych konsekwencji w życiu prywatnym i zawodowym powodów, stopień winy pozwanej i jej możliwości finansowe. Podkreślił również, że przyznane zadośćuczynienie powinno przedstawiać realną wartość dla pokrzywdzonego.

Apelację od wydanego wyroku złożyła strona pozwana, zaskarżając wyrok sądu okręgowego w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie – uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W apelacji skarżącego zawarte zostały następujące zarzuty:

I. Naruszenie przepisów postępowania:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej, a w konsekwencji błędnej oceny dowodów z wydruków wiadomości mailowej z dnia 23 stycznia 2012 roku i wiadomości mailowej z dnia 27 stycznia 2012 roku, z pominięciem zeznań świadka J. S., w świetle których w pozwanej spółce pracuje „kilka tysięcy osób” poprzez:

a) nieprawidłową ocenę, iż wiadomość mailowa z dnia 23 stycznia 2012 roku zawiera jakiegokolwiek zarzuty lub ujemne oceny wobec powodów, co doprowadziło do błędnego uznania, iż mail ten narusza dobra osobiste powodów, podczas gdy wiadomość ta nie zawiera sformułowania jakiegokolwiek zarzutu pod adresem powodów;

b) nieprawidłowe przyjęcie, iż treść wiadomości mailowej z dnia 27 stycznia 2012 roku umożliwia identyfikację powodów, pomimo, iż:

- w treści wiadomości nie wskazano imion i nazwisk powodów, ani dotychczas zajmowanych stanowisk, czy też projektów nad którymi pracują,
- pozwana spółka zatrudnia kilka tysięcy pracowników i jedynie nieliczni znają się osobiście,

co miało wpływ na wynik sprawy i spowodowało mylne uznanie, iż oświadczenia pozwanej godzą w dobra osobiste powodów, a w konsekwencji doprowadziło do uwzględnienia roszczeń powodów w całości.

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie wyłącznie pobieżnej analizy dowodów z wydruków wiadomości mailowej z dnia 23 stycznia 2012 roku, wiadomości mailowej z dnia 27 stycznia 2012 roku oraz z zeznań świadków: R. S., J. S. i J. K. (1), przejawiającej się nieustaleniem rzeczywistych kręgów adresatów obydwu spornych wiadomości mailowych, a w konsekwencji polegającej na błędnym ustaleniu, że:

a) wiadomości zostały skierowane także do kontrahentów pozwanej;

b) wszyscy adresaci maila z 27 stycznia 2012 roku uzyskali tego maila, jako kontynuację korespondencji z dnia 23 stycznia 2012, w sytuacji gdy nie wynika to z zebranego w sprawie materiału dowodowego;

c) wszyscy adresaci maila z 23 stycznia 2012 roku otrzymali również maila z 27 stycznia 2012 roku, w sytuacji, gdy nie wynika to z zebranego w sprawie materiału dowodowego;

d) wszyscy adresaci maila z dnia 27 stycznia 2012 roku zostali poinformowani, że opisywana w mailu przyczyna zwolnienia dotyczy konkretnie powodów;

e) wiadomość z dnia 23 stycznia 2012 roku dotarła do ok. 60 osób podczas, gdy z zeznań świadków wynika, iż wiadomość została skierowana do ok. 40 osób;

f) wiadomości mailowe zostały podane do publicznej wiadomości, w sytuacji, gdy zostały skierowane do wąskiego, zamkniętego kręgu osób i miały charakter wewnętrzny,

co miało istotny wpływ na wynik sprawy i doprowadziło do nieprawidłowego rozstrzygnięcia w zakresie formy oświadczenia oraz upoważnienia powodów do zastępczego wykonania w tym zakresie, jak i wpłynęło na wysokość zasądzonej kwoty zadośćuczynienia.

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie swobodnej i pobieżnej oceny z zeznań świadka K. G. (2), dokumentu z zaświadczenia lekarskiego z dnia 6.11.2012 r., dotyczącego powoda K. G. (1) oraz dowodów z przesłuchania powodów, polegającej na błędnym ustaleniu, iż negatywne przeżycia powodów (jako elementy budujące rzekomą krzywdę) wywołane były przesłaniem przez pozwaną spornych maili, a nie jak wynika z tego materiału dowodowego, z samego faktu wypowiedzenia umowy o pracę, co doprowadziło do obciążenia pozwanej odpowiedzialnością za zdarzenie, za które pozwana, ze względu na brak bezprawności, nie powinna być obciążona, a w konsekwencji do błędnego uwzględnienia roszczeń pozwu.

4) art. 228 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie bardzo dobrych możliwości finansowych pozwanej, jako okoliczności wpływającej na ustalenie kwoty zadośćuczynienia, za fakt powszechnie znany, niewymagający dowodu, co miało istotny wpływ na wynik sprawy i doprowadziło do zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów zadośćuczynienia w nieadekwatnej wysokości;

5) art. 231 k.p.c. poprzez nieprawidłowe uznanie za udowodniony fakt, iż kręgi odbiorców obu wiadomości mailowych pokrywają się oraz wszyscy adresaci drugiej wiadomości mailowej mogli zidentyfikować powodów pomimo, iż fakt taki nie wynika z innych ustalonych faktów, co miało istotny wpływ na wynik sprawy i doprowadziło do uznania, iż wiadomość mailowa z dnia 27 stycznia 2012 roku narusza dobra osobiste powodów, a w konsekwencji do uwzględnienia roszczeń.

6) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak uzasadnienia wyroku w zakresie uwzględnienia roszczenia o zastępcze wykonanie zobowiązania publikacji oświadczeń, w szczególności poprzez brak wskazania podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia oraz brak wskazania stosownych przepisów prawa, co powoduje, iż rozstrzygnięcie Sądu w tym zakresie nie poddaje się kontroli instancyjnej.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 24 § 1 w z w. z art. 23 k.c. poprzez:

a) ich nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, iż wiadomość mailowa z dnia 23 stycznia 2012 roku mogła naruszyć dobra osobiste powodów w sytuacji, gdy w treści tej wiadomości nie sformułowano ani zarzutów, ani żadnej innej, negatywnej informacji o powodach;

b) poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, iż wiadomość mailowa z dnia 27 stycznia 2012 roku mogła naruszyć dobra osobiste powodów w sytuacji, gdy na podstawie tej wiadomości nie było możliwe zidentyfikowanie powodów i ustalenie ich tożsamości.

2) art. 24 § 1 k.c. poprzez:

a) jego nieprawidłowe zastosowanie w zakresie oceny prawnej złożenia przez pozwaną powodom oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracy, poprzez przyjęcie, iż złożenie takiego oświadczenia stanowi bezprawne naruszenie dóbr osobistych powodów, bez uwzględnienia przesłanki wyłączającej bezprawność działania pozwanej w tym zakresie, w postaci wykonywania przez pozwaną prawa podmiotowego;

b) jego nieprawidłowe zastosowanie w zakresie oceny prawnej skierowania przez pozwaną do wybranej grupy pracowników wiadomości mailowej z dnia 27 stycznia 2012 roku, poprzez przyjęcie, iż takie działanie stanowiło bezprawne naruszenie dóbr osobistych powodów, bez uwzględnienia rzeczywistego charakteru, tematu i celu wysłania tej wiadomości oraz potrzeby zapewnienia ochrony interesów pozwanej - a zatem bez uwzględnienia okoliczności wyłączających bezprawność tego działania.

3) **art. 24 § 1 k.c.** poprzez:

a) nieprawidłowe jego zastosowanie, polegające na zobowiązaniu pozwanej do opublikowania oświadczeń w formie nieadekwatnej do zakresu, rodzaju i stopnia ewentualnego naruszenia dóbr osobistych powodów, tj. nakazania skierowania go do:

osób, które w ogóle nie otrzymały wiadomości rzekomo naruszających dobra osobiste,

osób które wprawdzie wiadomości te otrzymały, ale które nie zidentyfikowały, „wieloletnich pracowników”, którym wypowiedziano umowy o pracę z powodami,

osób, które otrzymały wiadomości, zidentyfikowały powodów, ale które nie odebrały tych wiadomości jako naruszających dobra osobiste powodów (nie uwierzyły w postawione tam zarzuty);

b) nieprawidłowe jego zastosowanie polegające na sformułowaniu zobowiązania w zakresie publikacji oświadczenia zmierzającego do usunięcia skutków rzekomego naruszenia dóbr osobistych powodów w sposób wewnętrznie sprzeczny i nieprecyzyjny oraz podlegający subiektywnym ocenom, a przez to uniemożliwiający możliwe do wykonania, ale i pewne prawnie oraz obiektywnie weryfikowalne wykonanie tego zobowiązania.

4) art. 448 § 1 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie polegające na zasądzeniu od pozwanej na rzecz powodów zadośćuczynienia:

a) w sytuacji gdy okoliczności i zakres naruszenia wskazują, iż odpowiedzialność pozwanej w tym zakresie byłaby nadmiarowa;

b) w oparciu o okoliczności, które nie mogą obciążać pozwanej, jako podjęte przez nią działania kwalifikowane jako bezprawne naruszenie dóbr osobistych powodów;

c) pomimo braku wykazania przez powodów oraz braku ustalenia przez Sąd I instancji istnienia związku przyczynowego pomiędzy rzekomo bezprawnymi działaniami pozwanej, a elementami krzywdy, wpływającymi na wysokość zadośćuczynienia;

d) bez uwzględnienia rzeczywistego zakresu i skutków przypisywanego pozwanej bezprawnego naruszenia;

e) bez uwzględnienia rzeczywistego zamiaru i celu pozwanej w formułowaniu spornej komunikacji mailowej;

f) w wysokości rażąco wygórowanej, w porównaniu do zakresu, konsekwencji naruszenia i w porównaniu do kwot zasądzanych w innych sprawach.

5) art. 480 § 1 k.c. poprzez jego zastosowanie:

a) pomimo braku spełnienia przesłanek opisanych w treści tego przepisu i upoważnienie powodów do zastępczego wykonania roszczenia o publikację oświadczeń pomimo, iż uwzględnienie roszczenia powodów w tym zakresie byłoby możliwe dopiero w razie istnienia wymagalnego, stwierdzonego prawomocnym wyrokiem zobowiązania oraz pozostawania przez pozwaną w zwłóce;

b) w sposób sprzeczny z celem tego przepisu, poprzez zastosowanie formy niestanowiącej „surogatu” wykonania właściwego;

c) w sposób niezgodny z celem tego przepisu, tj. ochroną interesów dłużnika.

Ponadto skarżący wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego przed sądem apelacyjnym i dopuszczenie dowodów z dokumentów:

1. Korespondencji mailowej z 19 grudnia 2014 - 12 stycznia 2015 r.;
2. Wezwań do wskazania numerów rachunków bankowych z dnia 16 i 29 stycznia 2015 roku;
3. Zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat z dnia 19 lutego 2015 roku, skierowanego do pozwanej w sprawie Km 29/15;

-na okoliczność dotychczasowego przebiegu i relacji stron w aspekcie wykonywania wyroków, a w rezultacie braku podstaw faktycznych do uwzględnienia roszczeń powodów o upoważnienie do zastępczego wykonania zobowiązania, polegającego na publikacji oświadczeń stron, w szczególności na braku ryzyka, iż pozwana nie wykona powyżej wskazanego zobowiązania i popadnie w zwłokę, jak również zagrożenia dla interesów pozwanej i istnienia złej woli powodów.

4. Cenników reklam i ogłoszeń (...) i (...)

-na okoliczność braku przesłanek do uwzględnienia roszczenia o upoważnienie do zastępczego wykonania zobowiązania do publikacji oświadczeń, braku możliwości wykonania tego upoważnienia w części, zagrożenia dla interesów pozwanej, niezgodności treści upoważnienia z funkcją tego roszczenia, represyjnego charakteru roszczenia.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest częściowo zasadna, aczkolwiek nie można podzielić jej głównej tezy, zgodnie z którą działanie pozwanych nie stanowiło bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powodów.

Na wstępie rozważenia wymagają zarzuty procesowe dotyczące wadliwej oceny dowodów dokonanej przez sąd pierwszej instancji.

Bezzasadne są zarzuty oznaczone w apelacji jako zarzuty nr 1a, 2a, 2b, 2c, 2d, 2f kwestionujące ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji. Otóż, jak wynika z uważnej lektury uzasadnienia sądu okręgowego, sąd ten nie ustalił okoliczności faktycznych kwestionowanych w tych zarzutach, a więc nie ustalił, że:

- wiadomość mejlowa z dnia 23 stycznia 2012 roku zawiera zarzuty lub ujemne oceny wobec powodów (zarzut nr 1a);
- wiadomości mejlowe zostały skierowane także do kontrahentów pozwanej spółki (zarzut nr 2a);
- wszyscy adresaci mejla z 27 stycznia 2012 roku uzyskali tego mejla, jako kontynuację korespondencji z dnia 23 stycznia 2012 (zarzut nr 2b);
- wszyscy adresaci mejla z 23 stycznia 2012 roku otrzymali również mejla z 27 stycznia 2012 roku (zarzut nr 2c);
- wszyscy adresaci mejla z dnia 27 stycznia 2012 roku zostali poinformowani, że opisywana w mailu przyczyna zwolnienia dotyczy konkretnie powodów (zarzut nr 2d);
- wiadomości mailowe zostały podane do publicznej wiadomości (zarzut nr 2f).

Tym samym powyższe zarzuty kwestionujące ustalenia faktyczne, które nie zostały przez sąd okręgowy dokonane, uznać należy za bezprzedmiotowe, a w efekcie niezasadne.

Zarówno w świetle twierdzeń pozwu, jak i ustaleń poczynionych przez sąd pierwszej instancji, źródłem naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci dobrego imienia był mejl przesłany przez pozwaną spółkę do około 300 osób – pracowników polskiej dyrekcji firmy (...). Upředni mejl z 23 stycznia 2012 r. informujący o fakcie, że z dniem 23 stycznia 2012 r. powodowie nie są już pracownikami pozwanej spółki nie został przez sąd okręgowy uznany za samoistne źródło naruszenia dóbr osobistych powodów. Jego znaczenie w tej sprawie łączy się natomiast z innym

zagadnieniem, jakim jest możliwość identyfikacji powodów, jako osób będących przedmiotem mejla z dnia 27 stycznia 2012 r.

Zasadnie sąd okręgowy ustalił, że pomimo, że w treści mejla z dnia 27 stycznia 2012 r. nie zostały wskazane personalia powodów, to w świetle całokształtu okoliczności sprawy uznać należy, że dla części jego odbiorców było wiadome, że zawarte w mejlu zarzuty i informacje odnoszą się do powodów. Wniosek ten sąd okręgowy oparł przede wszystkim na treści mejla z 23 stycznia 2012 r. w którym wskazano powodów, jako osoby które nie są już pracownikami pozwanej spółki. Przy czym prawidłowość tego wniosku nie zależy, jak wynika to z wywodów zawartych w apelacji, od uprzedniego ustalenia, że wszyscy adresaci mejla z 23 stycznia 2012 r. otrzymali również mejla z 27 stycznia 2012 r. albo też ustalenia, że wszyscy adresaci mejla z 27 stycznia 2012 r. otrzymali uprzednio mejla z 23 stycznia 2012 r. Przy czym tę drugą ewentualność należy na wstępie odrzucić, zważywszy, że mejl z 27 stycznia 2012 r. został wysłany do ponad 300 osób, podczas gdy pierwszy mejl z 23 stycznia 2012 r. do około 40 osób. W efekcie bezzasadny jest również zarzut apelacji podnoszący naruszenie art. 231 k.p.c. (zarzut nr 5).

Wbrew wywodom skarżącego dla oceny możliwości identyfikacji powodów na podstawie treści z dnia 27 stycznia 2012 r. ustalenie faktycznego kręgu odbiorców mejla z 23 stycznia 2012 r. nie ma decydującego znaczenia. Po pierwsze, jak wynika z treści mejla z 23 stycznia 2012 r. (wydruk mejla: k. 26) zawarta w nim informacja, że powodowie nie są już pracownikami pozwanego miała zostać przekazana przez odbiorców mejla z 23 stycznia 2012 r. również innym pracownikom pozwanego, którzy nie mieli dostępu do poczty (...). Ponadto, jak wynika z zeznań świadków (świadek I. M.: k. 162 – nagranie: 0:53), świadek J. S.: k. 271, nagranie: 0:15), informacje i plotki o zwolnieniu powodów szybko rozeszły się wśród pracowników. Przyczyniły się do tego również same okoliczności zwolnienia opisane przez świadków J. K. (1) i J. P. – wręczenie pism zwalniających powodów w miejscu pracy i natychmiastowe usunięcie powodów przez ochronę z terenu budowy. Działania te były na bieżąco komentowane przez pozostałych pracowników obecnych na obydwu budowach. W świetle tych okoliczności podzielić należy stanowisko sądu okręgowego, że co najmniej pewna część odbiorców mejla z 27 stycznia 2012 r. (wydruk mejla: k. 25) wiedziała lub przynajmniej mogła domyślać się, że zawarte w treści tego mejla zarzuty dotyczą obu powodów. W efekcie jako niezasadny uznać należy zawarty w apelacji zarzut oznaczony jako 1b.

Podzielić należy natomiast zarzut oznaczony w apelacji jako zarzut 2 f, zgodnie z którym treść pierwszego mejla z 23 stycznia 2012 r. dotarła do około 40 osób, a nie 60 osób, jak ustalił to sąd okręgowy. W istocie ilość 40 osób, jako adresatów tego mejla, wskazana została w zeznaniach świadków J. K. (1) (k. 121) oraz R. S. (k. 161). Okoliczność ta, z przyczyn wskazanych powyżej, nie miała jednak wpływu na treść wydanego w tej sprawie orzeczenia. Przede wszystkim zaś treść mejla z 23 stycznia 2012 r. nie była źródłem naruszenia dóbr osobistych powodów, których ochrona stanowi przedmiot tej sprawy.

Podzielić należy również zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. zawarty w punkcie 3 apelacji. W istocie wadliwie sąd okręgowy ustalił, że źródłem negatywnych przeżyć powodów, szeroko opisanych przez sąd okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, była przede wszystkim treść mejla z 27 stycznia 2012 r. Zarówno z zeznań samych powodów, jak i zeznań K. G. (2) (k. 274) wynika, że zasadniczym źródłem poczucia krzywdy i dalszych wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku komplikacji w życiu osobistym i zawodowym powodów, był sam fakt dyscyplinarnego zwolnienia powodów z uwagi na podejrzenie przyjęcia korzyści majątkowej. Okoliczność ta jest istotna z punktu widzenia ustalenia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy naruszeniem dóbr osobistych powodów na skutek treści mejla z 27 stycznia 2012 r. a doznaną krzywdą, co z kolei ma istotne znaczenia dla ustalenia wysokości należnych powodom zadośćuczynień. Zagadnienie to zostanie przedstawione szerzej w dalszej części uzasadnienia.

W pozostałym zakresie ustalenia faktyczne sądu okręgowego przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku uznać należy za prawidłowe. Sąd apelacyjny czyni je podstawą własnych rozważań w tej sprawie, z dwoma wskazanymi powyżej korektami dotyczącymi ustalonej liczby adresatów mejla z 23 stycznia 2012 r. oraz skutków dokonanego naruszenia dóbr osobistych powodów na skutek przesłania mejla z dnia 27 stycznia 2012 r.

Jako niezasadne ocenić należy zarzuty naruszenia art. 24 § 1 k.c., które oznaczone zostały w apelacji jako zarzuty naruszenia prawa materialnego, nr 1a, 1b, 2a, 2b.

Jak zostało to już wskazane powyżej, trafnie sąd okręgowy uznał, że w okolicznościach faktycznych związanych ze zwolnieniem dyscyplinarnym powodów, a także treścią mejla z 23 stycznia 2012 r., w którym poinformowano o zwolnieniu powodów, w odniesieniu do mejla z 27 stycznia 2012 r. możliwa była identyfikacja powodów i taka identyfikacja faktycznie nastąpiła. W treści mejla z 27 stycznia wprost nawiązano do niedawnego zwolnienia dyscyplinarnego dwóch wieloletnich pracowników pozwanej spółki, opisano również same okoliczności zwolnienia. Tym samym zawarte w mejlu z 27 stycznia 2012 r. zarzuty dotyczące przyjmowania korzyści materialnych od podwykonawców i tym samym złamanie zasad etycznych oraz popełnienie przestępstwa odnosiły się wprost do powodów. Fakt dokonanej identyfikacji powodów na podstawie treści mejla z 27 stycznia 2012 r. wynika zresztą również z treści zeznań przesłuchanych w tej sprawie świadków, którzy podkreślali, że sprawa powodów była wśród pracowników pozwanej spółki znana i komentowana (świadek I. M., świadek J. S.). Tym samym bezzasadny jest zarzut nr 1b dotyczący naruszenia art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 23 k.c. Bezzasadne zaś, jako bezprzedmiotowe są zarzuty naruszenia art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 23 (zarzut nr 1a) oraz naruszenia art. 24 § 1 k.c. (zarzut nr 2a). Otóż, wbrew wywiadom apelacji, sąd okręgowy nie uznał, że treść wiadomości mejlowej z dnia 23 stycznia 2012 r. naruszała dobra osobiste powodów (zarzut nr 1a), a także że źródłem naruszenia dóbr osobistych powodów był sam fakt złożenia przez pozwanego oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy z powodami (zarzut nr 2a).

Dominująca zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie koncepcja obiektywna ochrony dóbr osobistych ujmuje dobra osobiste człowieka jako wartości niemajątkowe wiążące się z osobowością człowieka, które są uznane powszechnie w społeczeństwie, wartości obejmujące fizyczną i psychiczną integralność człowieka, jego indywidualność oraz godność i pozycję społeczną, stanowiące przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej. Naturę i granice poszczególnych dóbr osobistych wyznaczają przeważające w danym społeczeństwie zapatrywania prawne, moralne i obyczajowe. Dokonując więc oceny, czy nastąpiło naruszenie danego dobra osobistego należy odnosić się do poglądów panujących w społeczeństwie, posługiwać się w tym celu abstrakcyjnym wzorcem „przeciętnego obywatela”, nie zaś odwoływać się do jednostkowych odczuć i ocen osoby pokrzywdzonej. W konsekwencji w orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się pogląd, zgodnie z którym ocena, czy w konkretnej sytuacji nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonywana według miary indywidualnej wrażliwości pokrzywdzonego, a więc według oceny subiektywnej zainteresowanego. Kryteria oceny naruszenia muszą być poddane obiektywizacji, trzeba w tym zakresie uwzględnić odczucia szerszego grona uczestników i powszechnie przyjmowane, a zasługujące na akceptację normy postępowania, w tym normy obyczajowe i wynikające z tradycji (tak m.in. wyrok SN z 11.03.1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997, z. 6-7, poz. 93, wyrok SN z 16.01.1976 r., II CR 692/75, OSNC 1976, z. 11, poz. 251).

Analizując w świetle tych założeń treść mejla pozwanej spółki z dnia 27 stycznia 2012 r. podzielić należy stanowisko sądu okręgowego, że zawarte w treści tego mejla zarzuty w stosunku do obu powodów naruszały ich dobro osobiste w postaci dobrego imienia. W ten sposób ocenić należy bowiem postawione powodom zarzuty dotyczące przyjmowania korzyści materialnych od podwykonawców, złamania zasad etycznych pracodawcy, w końcu popełnienie przestępstwa na szkodę pracodawcy. Zgodzić należy się z sądem okręgowym, że zarzuty te powodowały negatywne reakcje społeczne oraz mogły i naraziły powodów na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu i prowadzonej przez powodów działalności.

Natomiast zakwestionować należy stanowisko sądu okręgowego, że treść mejla z dnia 27 stycznia 2012 r. naruszyła również godność osobistą powodów. Jak wskazuje się w orzecznictwie, naruszenie dobrego imienia polega na pomówieniu innej osoby o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej albo narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego zawodu, stanowiska lub rodzaju działalności. Z kolei godność osobista konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości jednostki i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi, zaś jej naruszenie określane jest powszechnie jako zniewaga (zob. m.in. uchwała 7 s. SN z 28.05.1971 r., III PZP 33/70, OSNC 1971, z. 11, poz. 188; wyrok SN z 29.10.1971 r., II CR 455/71, OSNC 1972, z. 4, poz. 77; wyrok SN z 10.09.1999 r., III CKN 939/98, OSNC 2000, z. 3, poz. 56; wyrok SN z 9.10.2002 r., IV CKN 1402/00, zb. orz. LEX nr 78364).

Należy w pełni podzielić pogląd, że mejl z dnia 27 stycznia 2012 r. zawierał treści zniesławiające obu powodów i tym samym naruszał ich dobre imię. Brak jednak podstaw do przyjęcia, że treści te miały również charakter znieważający powodów i tym samym naruszały ich godność osobistą, określaną również jako tzw. część wewnętrzna. W tym zakresie więc stanowisko sądu okręgowego wymaga dokonania wskazanej korekty.

W ramach zarzutu naruszenia art. 24 § 1 k.c., oznaczonego w apelacji jako zarzut nr 2b, skarżący polemizuje z oceną sądu okręgowego, który działania pozwanej spółki, stanowiące naruszenie dobrego imienia powodów, uznał za działania bezprawne. Skarżący w tym zakresie odwołuje się do takich okoliczności, jak charakter, temat i cel wysłania mejla z dnia 27 stycznia 2012 r. oraz realizowana przez ten mejl potrzeba zapewnienia ochrony interesów pozwanej spółki. W ocenie skarżącego okoliczności te wyłączają bezprawność działań spółki. Stanowiska tego nie można podzielić. Jak wskazuje skarżący, treść mejla z 27 stycznia 2012 r. nie dotyczyła bezpośrednio powodów, a poświęcona była opisowi zjawiska korupcji, z którym pozwana spółka zamierzała walczyć. Pozwana – by przytoczyć w tym zakresie fragment uzasadnienia apelacji – wywodzi, że pozwana spółka „inspirując się ostatnimi wydarzeniami tworzy na ich kanwie pewien kazus, dzięki któremu nie tylko przypomina pracownikom o obowiązujących zasadach, ale także ożywia je. Pozwana pokazuje, że przestrzeganie Kodeksu Etycznego i przepisów prawa jest egzekwowane przez przełożonych i może powodować realne konsekwencje”. Podzielając zasadniczo ten wywód, należy go jednak uzupełnić o jedną, niezwykle istotną w tej sprawie okoliczność. Otóż owo działanie pozwanego polegające na stworzeniu „kazusu” odbyło się kosztem naruszenia dobrego imienia obydwu powodów. W istocie osoby powodów zostały ukazane w treści mejla z 27 stycznia 2012 r. jako przykład negatywny zarówno co do podjętych działań korupcyjnych, jak i konsekwencji, które mogą za to spotkać ze strony pozwanej spółki. W ten sposób w celu ochrony interesów pozwanego doszło do napiętnowania powodów, jako pracowników winnych korupcji i przykładnie za swoje działania ukaranych. Nie można natomiast uznać, że pozwana spółka realizując własną politykę walki z korupcją (politykę ze wszechmiar pożyteczną i wartą poparcia) uprawniona była do poświęcenia wartości w postaci dobrego imienia obydwu powodów. Nieuprawnione ważenie wskazanych powyżej dóbr przez pozwaną spółkę i bezzasadne poświęcenie dobrego imienia powodów w celu realizacji innego dobra związanego z walką z korupcją w ramach spółki, stanowi o bezprawności działania pozwanej w tej sprawie. Jak zostało to już wywiedzione powyżej, bez znaczenia w tym zakresie była formalna anonimizacja personaliów obydwu powodów. Z tych względów nie można więc uznać, że działanie pozwanego stanowiło realizację, zasługującego na ochronę, interesu społecznego lub indywidualnego, co wyłączało bezprawność tego działania. W okolicznościach tej sprawy, przedstawionych powyżej, nie można zgodzić się, że realizacja tak określonego celu usprawiedliwiała naruszenie dóbr osobistych powodów. Skarżący w apelacji dodatkowo wywodzi, że zarząd pozwanej spółki rozsyłając mejl z 27 stycznia 2012 r. miał wiarygodne podstawy do formułowania wniosków zawartych w tym mejlu. Twierdzenie to było przedmiotem rozważań sądu pierwszej instancji, który ostatecznie trafnie uznał, że sama denuncjacja dokonana przez podwykonawcę S. K. nie mogła takiej w pełni wiarygodnej podstawy stanowić. W szczególności zaś pozwany nie podjął żadnych dalszych kroków weryfikujących treść tej denuncjacji, w tym nie skonfrontował ich z wyjaśnieniami samych zainteresowanych, to jest powodów. W efekcie uznać należy, że posiadane przez pozwanego informacje powinny skłaniać go do znacznie dalej posuniętej ostrożności przy formułowaniu zarzutów w stosunku do powodów w mejlu rozesłanym do ponad 300 pracowników pozwanego. Warto wskazać również, że wiarygodność tych informacji została podważona przed sądem pracy, zaś sam zarząd pozwanej spółki nie zdecydował się w oparciu o posiadane informacje zawiadomić organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Tym samym w powyższym zakresie można stronie pozwanej zasadnie przypisać zarzut co najmniej niedochowania należytej staranności, co ostatecznie skutkowało naruszeniem dobrego imienia powodów.

Zasadne w części są natomiast zarzuty apelacji dotyczące środków ochrony przyznanych w tej sprawie przez sąd pierwszej instancji – zarzut naruszenia art. 24 § 1 k.c. (oznaczony w apelacji jako zarzut nr 3), zarzut naruszenia art. 448 k.c. (oznaczony w apelacji jako zarzut nr 4) oraz zarzut naruszenia art. 480 § 1 k.c. (oznaczony w apelacji jako zarzut nr 5).

W odniesieniu do środków ochrony niemajątkowej przyznanych w zaskarżonym wyroku, trafnie skarżący zarzuca brak należytej precyzji sformułowanego przez sąd okręgowy nakazu, co czyni wykonanie tego środka w sposób właściwy

w istocie niemożliwym. Zasadnie również podniesiony został zarzut braku adekwatności zastosowanego środka do zakresu, rodzaju i stopnia naruszenia dóbr osobistych powodów.

Sąd okręgowy nakazał pozwanej spółce złożenie oświadczeń o treści wskazanej w wyroku i przesłanie tych oświadczeń za pośrednictwem korespondencji mejlowej wszystkim adresatom mejli wysłanych w dniach 23 i 27 stycznia 2012 r., to jest pracownikom pozwanej spółki oraz kontrahentom handlowym spółki, z którymi pozwana spółka kooperowała przy inwestycjach: (...) oraz (...). Trafnie skarżący podnosi, że krąg adresatów nakazanych mejli został określony nieprecyzyjnie, a zarazem błędnie. Przede wszystkim wskazać należy, że faktyczny krąg adresatów informacji mejlowych z dnia 23 i 27 stycznia 2012 r. nie został dokładnie w tej sprawie ustalony. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwalał jedynie na ustalenie, że pierwszy mejl z 23 stycznia 2012 r. został przesłany do około 40 osób – pracowników pozwanej spółki, zaś drugi mejl z 27 stycznia 2012 r. przesłany został do ponad 300 osób – pracowników spółki. Tym samym brak należytego sprecyzowania kręgu adresatów nakazanych przez sąd pierwszej instancji mejli, utrudnia istotnie wykonanie nałożonego na pozwanego obowiązku, a nadto uniemożliwia w istocie prawne zweryfikowanie wykonania tego obowiązku i jego ewentualne wymuszenie w drodze czynności egzekucyjnych. Ponadto, jak trafnie podnosi skarżący, zbiór pracowników zatrudnionych przez pozwanego w roku 2012 nie pokrywa się ze zbiorem pracowników obecnie zatrudnionych u pozwanego. Tym samym zobowiązanie nałożone na sąd w zakresie byłych pracowników, którzy obecnie już nie pracują u pozwanego, może okazać się w ogólnie niewykonalne. Pozwany bowiem nie ma obowiązku posiadania aktualnych adresów mejlowych swoich byłych pracowników, którzy byli u niego zatrudnieni w roku 2012 r. Trafnie również skarżący podnosi, że w toku procesu nie zostało ustalone, w jakim zakresie krąg odbiorców pierwszego mejla z 23 stycznia 2012 r. pokrywał się z kręgiem odbiorców drugiego mejla z 27 stycznia 2012 r. Zważywszy przy tym, że zgodnie z ustaleniami sądu okręgowego treść mejla z 23 stycznia 2012 r. nie stanowiła źródła naruszenia dóbr osobistych powodów, brak było podstaw do rozciągania zakresu nałożonego na pozwanego obowiązku również na adresatów mejla z 23 stycznia 2012 r. Nie zostało również ustalone w toku procesu, skarżący zaś okoliczności tej zaprzecza, że wskazane mejle przesłane zostały do innych podmiotów, niebędących pracownikami pozwanej spółki, w tym do kontrahentów spółki. Tym samym w świetle ustaleń faktycznych tej sprawy, brak podstaw do nakładania na pozwanego obowiązku wysyłania mejli do wszystkich kontrahentów pozwanej spółki, z którymi spółka współpracowała przy wykonywaniu wskazanych w wyroku sądu okręgowego inwestycji.

Zasadność powyższych zarzutów co do formy udzielenia ochrony niemajątkowej nie uzasadnia jednak wniosku apelacji o oddalenie powództwa w tym zakresie. Zgodnie bowiem z art. 24 § 1 k.c. sąd orzekający w sprawie o ochronę dóbr osobistych ma obowiązek baczyć, aby orzeczony środek ochrony był odpowiedni i adekwatny do zakładanego celu, jakim jest usunięcie skutków dokonanego naruszenia. Strona powodowa ma wprawdzie obowiązek należytego skonkretyzowania żadanego środka ochrony, nie oznacza to jednak ścisłego związania sądu orzekającego wskazanym przez powoda środkiem. W szczególności zaś uznanie nieodpowiedniości żadanego środka ochrony nie powinno zasadniczo prowadzić do odmowy przyznania ochrony i tym samym oddalenia powództwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się, że przepis art. 24 § 1 k.c. pozostawia ocenie sądu kwestię, czy żądana przez powoda treść i forma oświadczenia jest odpowiednia i celowa do usunięcia skutków naruszenia, co prowadzić musi do wniosku, że sąd może ingerować w żadaną treść oświadczenia przez ograniczenie jej zakresu czy uściślenie określonych sformułowań (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 1997 r., II CKN 546/97, z dnia 7 stycznia 2005 r., IV CK 413/04, z dnia 19 października 2007 r., II PK 76/07). Zasada stosunkowo szerokiej swobody sądu orzekającego w zakresie ustalenia właściwej formy żadanego środka ochrony szczególnie wyraźnie wynika z rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego zawartego w wyroku z dnia 14 stycznia 2015 r., II CSK 747/13, dotyczącego właściwych środków ochrony w wypadku naruszenia dóbr osobistych za pośrednictwem Internetu.

Sąd apelacyjny orzekając w tej sprawie uznał, że żądany przez stronę powodową środek ochrony niemajątkowej jest zarówno nieadekwatny w stosunku do skutków dokonanego naruszenia, jak i nieprzydatny do usunięcia skutków naruszenia z uwagi na wskazane powyżej istotne wątpliwości co do faktycznej możliwości jego wykonania. Trafnie skarżący podnosi, że w istocie nie zostało ustalone ile spośród ponad trzystu osób, które otrzymało mejl z dnia 27 stycznia 2012 r. faktycznie zidentyfikowało osoby powodów i tym samym połączyło powodów z zarzutami wskazanymi w tym mejlu. Jak wynika z zeznań świadków, powodowie byli osobami rozpoznawanymi w środowisku,

w szczególności znali pracowników firmy z którymi bezpośrednio pracowali przy wykonywaniu nałożonych na nich zadań. Trudno jednak zakładać i nie wynika to z materiału dowodowego, aby powodowie byli znani w skali całego kraju, wszystkim pracownikom pozwanej firmy. Tym samym zakres faktycznie dokonanego naruszenia był w istocie ograniczony do tego kręgu osób, które otrzymały mejl z 27 stycznia 2012 r. i na podstawie jego treści mogły zidentyfikować osoby powodów. Krąg tych osób nie został w tej sprawie zidentyfikowany. Ponadto dokonane naruszenie nie miało charakteru publicznego. Działanie publiczne oznacza działanie skierowane do nieoznaczonego kręgu osób. W rozpoznawanej sprawie krąg osób, do których kierowana była korespondencja mejlowa był oznaczony, jednakże nie został precyzyjnie ustalony w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze sąd apelacyjny ustalając odpowiedni i adekwatny w okolicznościach rozpoznawanej sprawy środek ochrony niemajątkowej uznał, że środkiem najwłaściwszym będzie zobowiązanie pozwanej spółki do złożenia pisemnych przeprosin na ręce powodów. Taka forma przeprosin pełni nie tylko funkcję satysfakcjonującą, ale również umożliwi powodom następcze dotarcie z informacją o dokonanym przeproszeniu do osób z ich środowiska, które na skutek mejla z 27 stycznia 2012 r. przypisały powodom zarzuty zawarte w tym mejlu. Wskazać w końcu należy, że po części dobre imię powodów zostało już uprzednio restytuowane na skutek orzeczenia sądu pracy, który uznał bezzasadność dokonanego przez pozwaną spółkę zwolnienia. Sąd apelacyjny jednocześnie zmodyfikował treść nakazanego oświadczenia, przede wszystkim poprzez pominięcie w jego treści zwrotu o „publikacji informacji”. Poprzez „publikację informacji” należy bowiem rozumieć jej publiczne rozpowszechnienie, to jest taki sposób rozpowszechnienia, który jest skierowany do nieoznaczonego kręgu osób. Informacja naruszająca dobra osobiste powodów została wprawdzie skierowana do znacznej liczby osób, jednakże był to krąg określony – pracownicy spółki pozwanej, których adresy mejlowe znajdowały się na liście mejlingowej.

Zasadnie skarżący podniósł również zarzut naruszenia przez sąd okręgowy art. 480 k.c. poprzez upoważnienie powodów do dokonania czynności zastępczej, która nie jest odpowiednikiem i surogatem czynności objętej obowiązkiem pozwanych. W istocie bowiem tak ocenić należy upoważnienie powodów do opublikowania na koszt pozwanych nakazanego oświadczenia w ogólnopolskim dzienniku, to jest (...) lub (...).

(powtórzenie, to samo na str. 27)!Rozstrzygnięcie sądu okręgowego w tym zakresie nie tylko pozostaje w sprzeczności z przewidzianą w art. 480 k.c. instytucją tzw. wykonania zastępczego, ale również wprowadza dodatkowy środek ochrony całkowicie nieadekwatny i nieproporcjonalny do dokonanego w tej sprawie naruszenia i jego skutków. Z tych względów rozstrzygnięcie sądu okręgowego w tym zakresie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. podlegało zmianie. Wskazać należy przy tym, że zmiana orzeczenia sądu okręgowego w tej części nie pozbawia powodów możliwości wyegzekwowania wykonania obowiązku nałożonego na pozwaną spółkę. Ewentualna egzekucja nastąpi według reguł postępowania egzekucyjnego dotyczących egzekucji świadczeń niepieniężnych (art. 1050 i n. k.p.c.).

Trafnie również skarżący kwestionuje, w ramach zarzutu naruszenia art. 448 k.c., rozstrzygnięcie sądu okręgowego w zakresie wysokości przyznanej powodom ochrony majątkowej. Zasadniczą funkcją zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jest funkcja kompensacyjna. Pogląd ten należy uznać za ugruntowany w orzecznictwie (zob. zamiast wielu: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2005 r., SK 49/03 oraz uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08). Tym samym dla wyznaczenia wysokości należnego zadośćuczynienia podstawowe znaczenie ma ustalenie rozmiaru i intensywności doznanej krzywdy, to jest zakres uszczerbków niemajątkowych, ocenianych według miary obiektywnej i pozostających w adekwatnym związku przyczynowym z dokonanym naruszeniem dobra osobistego.

W tym zakresie sąd okręgowy ustalił, że naruszenie dobrego imienia powodów wpłynęło negatywnie zarówno na sferę ich życia zawodowego, jak i osobistego. Podkreślił, że byli oni cenionymi i szanowanymi pracownikami pozwanego, zaś informacja o przyjmowaniu korzyści majątkowych, która dotarła nie tylko do pracowników, ale także współpracowników firmy, wpłynęła negatywnie na ich reputację. Stanowiła również przeszkodę w podjęciu nowej pracy zarobkowej. Jak wskazał, zwolnienie powodów, a przede wszystkim oskarżenie ich o popełnienie przestępstwa, wywołało u nich negatywne przeżycia prowadzące do stanów depresyjnych o takiej skali, że wywołały konieczność podjęcia leczenia psychiatrycznego i przyjmowania środków farmakologicznych. Wskazał również, że zdarzenie

stanowiące podstawę faktyczną wniesionego powództwa wpłynęło negatywnie na relacje powoda K. G. (1) w rodzinie. Powód obawiał się reakcji swoich dorosłych synów, związanych z tą samą branżą zawodową, w której ojciec uchodził dotychczas za autorytet, nie wiedział jak wytłumaczyć najbliższym pomówienie, czuł się zdeprimowany całą sytuacją, wycofał się z życia rodzinnego, towarzyskiego, unikał znajomych i sąsiadów. Z kolei żona A. G. w dacie zwolnienia męża z pracy była w zaawansowanej ciąży z drugim dzieckiem, zaś po uzyskaniu informacji o zwolnieniu dyscyplinarnym męża, zasłabła, powód musiał zawieźć ją do szpitala, gdzie pozostawała przez dobę. Od tej pory żona powoda pozostawała jedynym żywicielem czteroosobowej rodziny. Powód na skutek doznanych przeżyć zaczął nadużywać alkoholu, co negatywnie wpływało na relacje z najbliższymi.

Zasadnie powyższe ustalenia sądu okręgowego zostały zakwestionowane w apelacji z uwagi na brak wykazania związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem będącym przedmiotem osądu w tej sprawie a wskazanym przez sąd okręgowym rozmiarem doznanej przez powodów krzywdy. Sama lektura uzasadnienia sądu pierwszej instancji wskazuje, że sąd w tym zakresie łącznie traktuje krzywdy powodów powstałe na skutek bezzasadnego dyscyplinarnego zwolnienia ich z pracy pod zarzutem przyjmowania korzyści majątkowej oraz krzywdy powstałe na skutek mejla wysłanego przez pozwaną spółkę w dniu 27 stycznia 2012 r. Natomiast z zeznań przesłuchanych w tej sprawie powodów, a także świadka K. G. (2) wynika, że zasadniczym źródłem powstałych uszczerbków niemajątkowych po stronie był sam fakt dyscyplinarnego zwolnienia powodów. Większość zdarzeń wskazywanych przez sąd okręgowy jako powstała po stronie powodów krzywda łączony był bezpośrednio z faktem niesłusznego zwolnienia powodów z pracy. Co więcej z zeznań świadków, w tym zwłaszcza świadków J. K. (1), I. M. oraz J. S. wynika, że sam spektakularny sposób zwolnienia powodów z pracy stanowił źródło plotek i informacji przekazywanych sobie przez pracowników pozwanego. W efekcie brak jest podstaw do przyjęcia, że treść mejla pozwanym z 27 stycznia 2012 r. była źródłem uszczerbku niemajątkowego o rozmiarach uzasadniających przyznanie kwoty 100.000 zł. W ocenie sądu apelacyjnego, tak wysokiego zadośćuczynienia, zważywszy na jego kompensacyjną funkcję, nie tłumaczy ani przywołana przez sąd okręgowy dyrektywa, zgodnie z którą przyznane zadośćuczynienie powinno przedstawiać realną wartość dla pokrzywdzonego, ani też wskazywana przez sąd okręgowy – dobra sytuacja majątkowa pozwanej spółki. Mając na uwadze rozmiar rzeczywistej krzywdy niemajątkowej powstałej na skutek treści mejla z dnia 27 stycznia 2012 r. sąd apelacyjny uznał, że kwotą adekwatną w tym zakresie będzie kwota 10.000 zł.

Jako ostatecznie niezasadne ocenić należy pozostałe zarzuty zawarte w apelacji – zarzut naruszenia art. 228 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie bardzo dobrych możliwości finansowych pozwanej oraz zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Pierwszy z tych zarzutów ostatecznie nie ma wpływu na treść wydanego w tej sprawie rozstrzygnięcia. Jak zostało to już bowiem wskazane powyżej, zasadnicze znaczenie dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia ma funkcja kompensacyjna, związana z rozmiarem i skutkami poniesionego przez pokrzywdzonego uszczerbku. Zagadnienie odpowiedniego ukarania sprawcy naruszenia, a także funkcja prewencyjna orzeczonego środka ochrony majątkowej – w tym kontekście należałoby badać stan majątkowy sprawcy naruszenia – stanowi domenę przede wszystkim prawa karnego. Ponadto funkcję prewencyjną i represyjną realizuje w większym zakresie drugie z roszczeń przewidzianych na gruncie art. 448 k.c. – roszczenie o zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany przez pokrzywdzonego cel społeczny. Z przyczyn oczywistych przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia w tej sprawie nie znajdował również zastosowania przepis art. 440 k.c., który wprost odwołuje się do stanu majątkowego osoby odpowiedzialnej za szkodę.

Z kolei wadliwości uzasadnienia sądu okręgowego, podniesione w ramach zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., znalazły konkretyzację w innych zarzutach zawartych w apelacji i w ramach tych zarzutów stanowiły przedmiot kontroli sądu odwoławczego.

Sąd apelacyjny pominął dalsze wnioski dowodowe złożone w apelacji uznając, że nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia tej sprawy. Dotyczy to zarówno dokumentów, za pomocą których skarżący zamierzał wykazać, że pozwana spółka wykona nałożone na nią obowiązki zawarte w wyroku, a także cenników reklam i ogłoszeń zamieszczanych w (...) i (...).

Mając powyższe rozważania na uwadze sąd apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. częściowo zmienił zaskarżony wyrok. W pozostałym zakresie apelacja pozwanej spółki jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zważywszy, że strona powodowa ostatecznie wprawdzie uległa swoim żądaniom majątkowym w 90 %, jednakże wygrała sprawę co do zasady – doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powodów. W tym zakresie sąd apelacyjny zdecydował o wzajemnym zniesieniu kosztów procesu.

Stosunkowo do wyniku sprawy rozliczone zostały natomiast nieuiszczone koszty sądowe, które powstały na skutek częściowego zwolnienia od kosztów strony powodowej. Powód A. G. zwolniony został od opłaty od pozwu ponad kwotę 2.600 zł, natomiast powód K. G. (1) zwolniony ponad kwotę 750 zł. Zważywszy na wynik postępowania w tej sprawie, sąd apelacyjny na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 100 k.p.c., nakazał zwrot nieuiszczonych kosztów sądowych po połowie przez każdą ze stron. W wypadku powoda A. G. nieuiszczone koszty stanowiły kwotę 3.000 zł, zaś w wypadku powoda K. G. (1) kwotę 4.850 zł.